BERLINGSKE
1. SEKTION MANDAG 17. AUGUST 2020

Adar Poonawalla er direktør for og (sammen med faderen) ejer af verdens største vaccineproducent, Serum Institute of India i Pune i Indien. Han bliver en afgørende person, når verdens behov for vacciner skal dækkes. Hans fabrikker dækker i dag omkring 60 procent af verdens behov for vacciner. Atul Loke/New York Times/Ritzau Scanpix

Fra sit kontor i et gammelt jetfly skal han sikre coronavacciner til hele verden

Af Peter Suppli Benson pebe@berlingske.dk

Hvem skal producere de vacciner, som skal redde verden fra coronapandemien? Verdens største vaccineproducent ligger i Indien og er ejet af en af landets rigeste familier. Manden i spidsen, Adar Poonawalla, har en passion for luksusbiler, har skabt formuen på heste – og satser hele butikken på at at sælge coronavacciner til hele verden.

Han lader sig gerne fotografere blandt de hundreder af heste på ranchen hjemme i Indien.

Eller i en af de flere end 35 luksusbiler, som garagen ved hans hvide palæ indeholder. Og kontoret, tja. Det ligger såmænd i et udrangeret jetfly, som han har fået bugseret ind på fabrikken i Pune - inklusive cockpit, elevator og egen landingsbane.

Men det ville være dumt at afskrive Adar Poonawalla som endnu en ekstravagant indisk rigmand. I stedet kan den 39-årige inder ende som manden, der redder os alle fra coronaepidemien.

Adar Poonawalla er noget så særligt som hele verdens vaccinekonge. Manden, der har gode chancer for blive ham, der sikrer os alle adgang til pålidelige og billige coronavacciner. Sådan nogle, som hele verden skriger efter.

Adar Poonawalla har kontor midt i et enormt fabrikskompleks i den indiske millionby Pune, nogle timers kørsel fra Indiens største by, Mumbai. Fabrikken er én stor byggeplads, med kraner, der troner, og tusinder af mænd, der knokler for at bygge nye haller.

Midt i det hele står en udranget passagerjet af mærket Airbus A320. Flyet er såmænd Adar Poonawallas kontor. For at nå frem til kontoret må man via en gangbro ligesom dem, man ser i lufthavnen, og flyet er indrettet som en stationær »Airforce One« med møderum, soveværelse og selvfølgelig kontor i cockpittet, hvorfra den 39-årige Adar Poonawalla styrer sit vaccineimperium.

Han står nemlig i spidsen for familien Poonawallas enorme vaccinekoncern, Serum Institute of India, der er verdens største producent af vacciner og udset til at skulle producere millioner og atter millioner af de coronavacciner, som forskere i disse måneder kæmper for at få klar.

Firmaet har aftaler klar med Oxford University om at producere deres mulige vaccine, samt aftale med yderligere mindst én anden forskergruppe om at lave deres udgave af en vaccine.

Historien om Serum Institute of India, som trods navnesammenfaldet på ingen måde er drevet som Statens Serum Institut i Danmark, tog sin begyndelse for flere generationer siden.

Familien Poonawalla havde i mange år elsket heste, og Adar Poonawallas farfar skabte dét, der endte som et af Indiens fineste stutterier, hvor man fremavlede heste, der blev solgt i dyre domme. Da Adar Poonawallas far, Cyrus, overtog farmen, havde han planer om at ekspandere forretningen. Og igen var det hestene, der holdt for.

For han fandt ud af, at blod fra heste var afgørende ingredienser, når der skulle produceres antistoffer og vacciner. Hestene blev indsprøjtet med små doser af forskellige typer bakterier eller små doser slangegift. Når de så havde udviklet antistoffer mod bakterierne, tappede man blodet fra hestene og sendte det ind på et dengang statsejet laboratorium, der producerede medicin eller simple vaccinetyper til borgerne.

Det gik hurtigt op for familien Poonawalla, at man stod med en potentiel guldgrube. Man havde hestene og deres blod. Den indiske befolkning skreg efter medicin og vacciner, og de statsejede vaccineproducenter var håbløst umoderne og præget af voldsomt bureaukrati.

Verdens største

Det blev begyndelsen på dét, der nu er endt som verdens største producent af vacciner. Serum Institute of India producerer, fortæller de selv, omkring 60 procent af den samlede mængde vacciner på verdensplan. De fleste er rettet mod de klassiske børnesygdomme, men porteføljen af produkter bliver større og større. Det samme gør virksomheden, som de seneste år har tjent omkring 800 millioner dollar om året, og som har sikret familien en plads blandt Indiens rigeste og en anslået formue på måske 12 milliarder dollar.

I dag er det altså den 39-årige Adar Poonawalla, der står i spidsen for familiekoncernen. Og siden den britisk-uddannede arving kom til i 2011, er virksomheden vokset voldsomt. Det bringer os tilbage til de mange byggekraner ved fabriksanlægget i Pune.

Verden over, herunder i Danmark, hvor Staten efter et langt tilløb solgte sin vaccinefabrik i 2016, har lande og virksomheder skruet ned for vaccineproduktionen. Medicinalfirmaer har vurderet, at der var mere at tjene ved at investere i andre typer medicin, mens stater har afviklet egne, dyre produktioner. Det har givet et enormt vindue til blandt andet Serum Institute of India, som har kunnet se et stort marked i blandt andet udviklingslandene, samtidig med at man har kunnet udnytte den billige arbejdskraft i Indien til at presse konkurrenterne. Og fordi det er en familie og ikke en stor gruppe aktionærer, der kræver årligt udbytte, som står bag virksomheden, så har man

400 mio.

doser af Oxford-vaccinen forventer Serum Institute of India at kunne producere inden årets udgang

holdt fast i at udvide produktionen mere og mere, selv om det ikke altid har været rentabelt i begyndelsen.

Nu står Serum Institute of India nævnt som verdens største vaccineproducent. Og allerede inden coronavirussen var brudt ud, havde man igangsat et omfattende arbejde med at udvide kapaciteten. Det kan nu blive et veritabelt guldæg for familien Poonawalla.

Vaccinenationalisme

En af de store udfordringer under coronapandemien er, at flere og flere lande tager de nationalistiske briller på og forsøger at sikre adgang til vacciner til deres egne landes befolkninger.

USA har opkøbt en betydelig del af produktionen af midlet Remdesivir og har ligeledes lavet aftaler med den franske medicinalvirksomhed Sanofi om at få adgang som de første, hvis den franske medicokoncern lykkes med at få lavet en vaccine. Det har givet tung kritik i Frankrig og fra præsident Emmanuel Macron, der selvsagt ikke ser med milde øjne på, at et fransk firma giver førsteret til en vaccine til et andet land.

Og det er blot enkelte eksempler på lande, som selvsagt har travlt med at sikre mulige vacciner til deres egne befolkninger. EU indgår tilsvarende aftaler med vaccineproducenter, hvor planen er, at vaccinerne deles forholdsmæssigt i medlemslandene.

Serum Institute of India har fået tilsagn fra vaccinealliancen Gavi og Microsoft-stifter Bill Gates, der har spyttet millioner af dollar i udvidelsen af produktionen. Til gengæld har Adar Poonawalla lovet, at han vil holde prisen på en dosis af vaccinen nede på tre dollar, så længe pandemien fortsætter. Bagefter kan virksomheden så hæve prisen, og dér ligger den økonomiske gulerod.

Risikoen for, at de indiske myndigheder vil kræve, at Serum Institute of India skal sende hele produktionen ud i Indien er til stede. Adar Poonawalla har dog fortalt, at han har en slags aftale med landets præsident om, at halvdelen af produktionen vil gå til indiske borgere - resten ryger udenlands.

Oxford-vaccinen og de andre

I maj ankom en metalkasse til fabrikken i Indien. Det afkølede indhold blev behandlet, som var det det mest kostbare maleri i verden. I kassen lå en lille glasampul indeholdende en udgave af dét, som nu er kendt som Oxford-vaccinen. Få havde dengang hørt om den, men den regnes forsat som et af de bedste bud på en vaccine, som kan være færdig i løbet af efteråret. Netop nu testes vaccinen på tusinder af indbyggere i blandt andet Brasilien, Sydafrika og Indien - steder, hvor coronavirussens udbrud er voldsomt, og hvor man derfor har god mulighed for at se, om vaccinen virker og har alvorlige bivirkninger.

Siden er vaccinematerialet fra Oxford blevet gjort klar til at indgå i en storproduktion af vacciner. Oxford University har indgået en aftale med medicinalkæmpen AstraZeneca, som støtter økonomisk og skal producere en vaccine i Europa. Serum Institute of India har indgået en aftale med AstraZeneca, så man i Indien skal producere vaccinedoser, som skal distribueres i Indien og i mindre udviklede lande.

Serum Institute of India er i fuld gang med at producere doser af vaccinen. Det sker, selv om den endnu blot er i klinisk fase tre-test. Man kan simpelthen ikke vente, og Adar Poonwalla har fortalt, at han forventer at producere op mod 400 millioner doser, inden året er omme.

Det er en enorm satsning. Mislykkes den, står Adar Poonawalla tilbage med millioner af doser, som ikke kan bruges til noget. Omvendt kan det sparke døren ind til et endnu enormt marked for familien, hvis vaccinen ender med at vise sig at virke.